HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מאי לאו [א]דלא בעל לא דבעל אי דבעל מאי טעמא דשמואל קסבר כל הבועל על דעת קדושין הראשונים הוא בועל והא פליגי בה חדא זימנא דאיתמר [א]קדשה על תנאי וכנסה סתם רב אמר צריכה הימנו גט ושמואל אמר אינה צריכה הימנו גט רב אמר [ב]צריכה הימנו גט כיון דנסבה אחולי אחליה לתנאיה ושמואל אמר אינה צריכה הימנו גט כל הבועל על דעת קדושין הראשונים הוא בועל צריכא (א) דאי איתמר ההיא בההיא קאמר רב משום דאיכא תנאה וכיון דבעל אחליה לתנאיה אבל בהא אימא מודה ליה לשמואל ואי איתמר בהא בהך קאמר שמואל אבל בהך אימא מודה ליה לרב צריכא ומי אמר רב כי בעל אין אי לא בעל לא והא ההיא עובדא דהוה בנרש ואיקדישה כשהיא קטנה וגדלה ואותביה אבי כורסייא ואתא אחרינא וחטפה מיניה ורב ברונא ורב חננאל תלמידי דרב הוו התם ולא הצריכוה גיטא מבתרא אמר רב פפא בנרש מינסב נסיבי והדר מותבי אבי כורסייא רב אשי אמר הוא עשה [ב]שלא כהוגן לפיכך עשו בו שלא כהוגן ואפקעינהו רבנן לקידושי מיניה אמר ליה רבינא לרב אשי [ג]תינח דקדיש בכספא קדיש בביאה מאי שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות אמר רב יהודה אמר שמואל [ד]הלכה כרבי אליעזר וכן אמר רבי אלעזר הלכה כרבי אליעזר:

מתני' [ג]מי שהיה נשוי לשתי יתומות קטנות ומת ביאתה או חליצתה של אחת מהם פוטרת צרתה וכן שתי חרשות קטנה וחרשת [ד]אין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה [ה]פקחת וחרשת ביאת הפקחת פוטרת החרשת ואין ביאת החרשת פוטרת את הפקחת [ו]גדולה וקטנה ביאת הגדולה פוטרת הקטנה ואין ביאת הקטנה פוטרת הגדולה:

גמ' וחרשת בת חליצה היא והתנן [ה]חרש שנחלץ וחרשת שחלצה וחולצת מן הקטן חליצתה פסולה אמר רב גידל אמר רב [ז]אביאה [ו]רבא אמר אפילו תימא אחליצה כאן בחרשת מעיקרא כאן בפקחת ואח"כ נתחרשה חרשת מעיקרא כי היכי דעל הכי נפק פקחת ואחר כך נתחרשה לא דמעכבא בה קרייה איתיביה אביי וחרשת מעיקרא בת חליצה היא והתנן[ז] שני אחין אחד פקח ואחד חרש נשואין לשתי נכריות אחת פקחת ואחת חרשת מת חרש בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת כונס ואם רצה להוציא יוציא מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל חרשת כונס ואינו מוציא לעולם מאי לאו בחרשת מעיקרא וקתני כונס אין חולץ

חולץ

מאי לאו דלא בעל. ראשון משגדלה וקאמר רב אינה צריכה גט משני דחלו קידושין הראשונים כשגדלה: **כשבעל.** לפיכך אינה צריכה גט משני דבעילה שבעל הראשון משגדלה סתמא לשם קדושין נתכוון דיודע היה שאין קידושי קטנה כלום: **על תנאי.** שאין עליה נדרים או מומין: **וכנסה סתם.** ואח"כ נמצאו עליה נדרים צריכה גט דביאה לשם קידושין הואי דיודע היה שאין קידושין הראשונים כלום: ה"ג **צריכא דאי איתמר בהא בהא קאמר רב משום דליכא תנאי.** והכי איתא בכתובות פ' המדיר (דף עג.): **דאי איתמר בהא.** גבי קטנה שלא מיאנה בהא קאמר רב דאסיק אדעתי' לבעול לשם קידושין משגדלה משום דליכא תנאה אין פסול קידושין הראשונים משום תנאי אלא משום קטנות ואדם יודע שאין קידושין הראשונים כלום וחזר ובעל לשם קידושין: **אבל בההיא.** דאיכא תנאי אימא מודה לשמואל ואדעתא דתנאי בעיל כסבור שאין עליה נדרים וקיימא תנאי שביניהן: **אבי כורסייא.** באפריון וקס"ד כשאר חופות שעדיין לא בעלה ואפ"ה לא הצריכוה גיטא מבתרא. אלמא חלו קדושי קמאי: **מינסב נסבי.** ונתקדשה בבעילה משגדלה: **וקא אפקעינהו לקידושין מיניה.** דכל דמקדש תולה בדעת חכמים הוא דהא כדת משה וישראל קאמרינן ורבנן אמרי דחוטף אשה מבעלה לא ניהוי קידושין: **תינח דקדיש בכספא.** איכא למימר דאפקעינהו לקידושין ושוו מעות מתנה דהפקר ב"ד הפקר: **קדיש בביאה.** מאי הפקר ב"ד איכא למימר: **שויוה לבעילתו בעילת זנות.** והוא בדעתם תלה: **כר' אליעזר.** דמלמדין הקטנה למאן: **מתני' שתי יתומות.** נכריות: **או חליצתה.** לאחר שתגדיל: **קטנה וחרשת.** לא ידעינן בהי ניחא ליה והי חשיבה אשתו טפי: **גמ' וחרשת בת חליצה היא.** דקתני מתניתין וכן שתי חרשות: **כי היכי דעל.** לבעל הראשון שכנסה ברמיזה הכי נמי נפיק מיבם ברמיזה: **נשואין שתי נכריות.** פקחת לפקח וחרשת לחרש: **כונס.** שאינה בת חליצה משום קרייה אלא כונסה ואם רצה להוציאה אח"כ מוציאה בגט שכשם שנכנסה ברמיזה כך תצא ברמיזה ולא צריכה חליצה: **כונס ואין מוציאה לעולם.** שאין גיטו מפקיע קידושי אחיו פקח שהזקיקוה לו ליבום:

חולץ

קסבר שמואל כל הבועל על דעת קידושין הראשונים הוא בועל. וא"ת לשמואל דלית ליה דקדושין גלוי בהדה מ"ט דר"ג ולעיל בריש פ"ב (דף יח.) משמע דשמואל אית ליה מילתא דר"ג דפריך אמילתיה ואי אין זיקה תיבטל דהא אמר ר"ג כו' וי"ל דלשמואל נ"ל דמיירי (ב) כדמפרש בהדיא שבועל לשם קידושין ועוד אור"י דהתם כיון דיבמתו ואשתו שתיהן לפניו אפילו בסתמא בועל לשם קידושין כדי לדחות יבמתו ממנו דבאשתו ניחא ליה מיבמתו ומיהו קשה דתיקשה לשמואל מדרבנן דרבי אליעזר כשהחזירה כשהיא קטנה וגדלה אצלו דמסתמא בועל לשם קידושין דליכא למימר דאיירי כשפירש שבועל לשם קידושין דא"כ היכי פריך מיניה בהמדיר (כתובות דף עג: ושם) [ח]לרב אלא ע"כ כשבועל סתם ולא מצי לאוקומי כשפירש דא"כ היינו החזירה כשהיא גדולה ואר"י דשמואל סבירא לי' כר"ש בן יהודה (משום ר' ישמעאל) דאמר בהמדיר (ג"ז שם) אם בעלו לא קנו אי נמי כר' ישמעאל דאמ' שמואל(ט) משום רבי ישמעאל והיא לא נתפסה כו': **והא אפליגו בה חדא זימנא.** תימה לר"י והא תרוייהו צריכי דאי אתמר ההיא דאמר רב צריכה הימנו גט ה"א צריכה מספק דלא ידעינן אי בעל לשם קידושין אם לאו קמ"ל דאין צריכה גט משני דודאי ראשון בעל לשם קידושין ואי אתמר ההיא דקאמר שמואל צריכה גט משני ה"א היינו מספק ומראשון נמי צריכה גט מדאורייתא דסמא לשם קידושין בעל ואר"י דהכי פריך והא איפליגו בה חדא זמנא ואמאי פליגי בשני מקומות דבחד מהנך הוה מצי לאשמועי' ולימא הכי קדשה על תנאי ובעל רב אמר צריכה גט מראשון ולא משני ושמואל אמר אין צריכה גט מראשון אלא משני אי נמי ליתני באידך קטנה שהגדילה ועמדה ונשאת רב אמר אינה צריכה גט משני אלא מראשון ושמואל אמר צריכה גט משני ולא מראשון מה"ת אבל מדרבנן צריכה:

בההיא קאמר רב משום דאיכא תנאי אחולי אחליה לתנאיה. פי' משום דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות אית לן למימר דאחליה לתנאיה והיה בדעתו שיחולו קידושי כסף מדלא הזכיר התנאי אבל בהא דליכא בעילת זנות שהרי יש שם קידושין דרבנן ועוד דליכא קדושין הראשונים דנימא שיחולו אימא מודי ליה לשמואל ובקונטרס הגיה הכא צריכותא דכתובות ואין למחוק גירסא זו דהא למ"ד בהמדיר (כתובות דף עד.) קידשה ע"ת ובעל ד"ה צריכה הימנו גט ואפ"ה פליגי (שם דף עג. ושם) [י]בקטנה שלא מיאנה והגדילה ועמדה ונשאת א"כ פשיטא ליה טפי במקדש ע"ת דצריכה גט מבקטנה שלא מיאנה דכוותיה מיתוקמא הך צריכותא דהכא וצריכותא דכתובות (ג"ז שם) אליבא דאביי(כ):

לפיכך עשו לו שלא כהוגן ואפקעינהו לקידושי מיניה. מספקא לר"י אי טעמא דאפקעינהו משום דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש או משום דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה מדלא הזכיר כאן כמו שהזכיר בכל מקום כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש: **וחרשת** בת חליצה היא והתנן כו'. וא"ת תיקשי נמי מקטנה דתנן במתניתין דחליצת אחת מהן פוטרת צרתה ואילו בפרק מצות חליצה (לעיל דף קד:) תנן קטנה שחלצה תחלוץ משתגדיל ואם לא חלצה חליצתה פסולה ומיהו בקונט' פי' דחליצתה לכשתגדיל פוטרת צרתה ועוד דאיכא לאוקמא מתני' דהכא כר' יוסי דאמר אשה בין גדולה בין קטנה ולפי הירושל' דגרסי' לעיל ואם לא חלצה חליצתה כשרה אתי שפיר טפי:

מאי

עין משפט נר מצוה

כה א מיי' פי"א מהלכות גירושין הל' ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קנה סעיף כא:

כו ב מיי' פ"ז מהל' אישות הלכה כג סמג עשין מח טוש"ע שם סימן לח סעיף לה:

כז ג מיי' פ"ה מהלכות יבום הל' כג סמג עשין נ טוש"ע שם סי' קעא סעיף ב:

כח ד מיי' שם הל' כד טוש"ע שם סע"א:

כט ה מיי' שם הל' כה טוש"ע שם סע"ד:

ל ו מיי' שם טוש"ע שם סע"ג:

לא ז מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סע"ב:

תוס' חד מקמאי

דאמר כר"א וההיא דקתני קידושין תלויין אמר לך שמואל רבנן היא ואנא דאמרי' כר"ג וליכא לתרוצי לשמואל דה"ק קדושין תלויין עד שיבעול בפירוש לשם קידושין לאחר שהגדילה דא"כ קידושין קמאי לא מהני ולא מידי והאי קידושין תלויין כדפרשי' ריש שמעתי' איפריק' ליה אבל דברי ה"ר אלפס שכתב בזה לא מפרקי הוא (איפריקא ליה) ואין כאן ספק לא לרב ולא לשמואל כדפרישית והוא פי' נכון וברור. והלכתא כרב הלכך כשבעל אחר שגדלה אצלו קידושי ראשון קידושין [מה"ת] וא"צ גט משני וכשלא בעל לאחר שגדלה אצלו קידושי ראשון אינם קידושין מדאורייתא אלא הן קידושין מדרבנן הלכך צריכה גט משני ומראשון נמי צריכה גט דאינה יוצאה במיאון אחר שהביאה ב' שערות וזהו דבר ברור: מסקנא דשמעתת' דחרשת לאו בת חליצה היא אפי' חרשת דמעיקרא דקדושי' אינם אלא מדרבנן. הא דתנן קטנה וחרשת אין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה ל"ש נפלה לו מאחיו פקח ול"ש נפלה לו מאחיו חרש:

מסורת הש"ס

א) כתובות עב:, **ב)** שם פו., **ג)** שם ג. גיטין לג. עג. ב"ב מח: לעיל צ:, **ד)** נדה ח. [לקמן קיא:], **ה)** לעיל קד:, **ו)** [צ"ל רבה כדמסיק לבסוף תיובתא דרבה], **ז)** לקמן קיב:, **ח)** [צ"ל לרבה], **ט)** [לעיל ק:], **י)** [צ"ל והכא בקטנה], **כ)** [ועי' תוספות כתובות עג. ד"ה בההיא],

הגהות הב"ח

(א) גמ' צריכא (דאי איתמר וכו' צריכא) תא"מ ונ"ב גירסת רש"י דאי איתמר בהא בהא קאמר רב משום דליכא תנאה אבל בהא דאיכא תנאה אימא מודה לשמואל ואי איתמר בההיא בההיא קאמר שמואל אבל בהא אימא מודה ליה לרב צריכא: **(ב)** תום' ד"ה קסבר וכו' דמיירי ר"ג כדמפרש:

מוסף רש"י

שייך לעמוד קודם. **קשים גרים לישראל.** שאין בקיאין במצות ומביאין פורענות, ועוד שמא למדים ישראל ממעשיהן, מפי מורי הזקן, ויש אומר שכל ישראל ערבים זה בזה, ולאו מילתא היא, שלא נתערבו בשביל הגרים, דאמרינן במס' סוטה (לז:) נמצא לכל אחד מישראל שש מאות אלף ושלשת אלפים ותק"נ בריתות, שכולן נתערבו זה בזה, אלמא לא נתערבו על הגרים (נדה יג:). **הנה מטתו שלשלמה.** שכנו של מקום, **ששים גבורים.** תלמידי חכמים, וששים לאו דוקא, מלומדי מלחמה. מלחמתה של תורה (סנהדרין ז:). **קטנה.** יתומה, **שלא מיאנה.** בקטנותה, והגדילה. ובא עליה ואחר כך מיאנה (כתובות עג.) **אינה צריכה גט משני.** דכי גדלה בא עליה לשם קדושין דיודע הוא שאין קדושי קטנה כלום (שם). **צריכה גט משני.** דכל הבועל על דעת קדושין הראשונים בועל, ואע"ג דמודה שמואל שאסורה לשני, דמשנה שלמה היא (נדה נב.) דאין בת ממאנת משהביאה שתי שערות, גט מיהא בעיה מיניה, דהא דאמרי רבנן גדולה לא ממאנת מדרבנן הוא, ורב סבר דאורייתא היא, משום דכי בעיל משתגדיל לשם קדושין בעיל (כתובות עג.). עד כאן שייך לעמוד קודם. **ואפקעינהו רבנן לקידושי מניה.** ושוינהו למעות דקדושין מתנה למפרע, דהפקר ב"ד הפקר (לעיל צ:). **תינח דקדיש בכספא כו'.** ראה רש"י ומוסף רש"י לעיל שם. **חרש שנחלץ.** חליצתו פסולה לפוטרה במקום אח כשר (לעיל קד:). **וחרשת שחלצה כו' חליצתה פסולה.** היא עצמה אינה נפטרת בחליצתה ואין לה תקנה אלא ביבום ואם רצה להוציא יוציא בגט (שם). **כונס ואינו מוציא לעולם.** דלא אתי גט דידיה ומפקע זיקת יבומי אחיו הראשון (לקמן קיב:).

SHAS MOZNAIM